

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Testamentární svěřenské fondy: nevyužitý potenciál v právní pasti?

Přestože byly svěřenské fondy do našeho právního řádu zakotveny již spolu s účinností nového občanského zákoníku, jsou do dnešního dne poměrně neprobádaným institutem. A ačkoliv povědomí o nich zvolna roste[1], totéž se nedá říct o jejich blízkých sourozencích, testamentárních svěřenských fondech, kterým se podrobněji věnuje tento článek.

Testamentární svěřenské fondy se od „standardních“ svěřenských fondů liší zejména způsobem vytvoření. „Standardní“ svěřenský fond se vytváří smlouvou se svěřenským správcem, zatímco testamentární svěřenský fond se vytváří pořízením pro případ smrti, tedy závětí, dědickou smlouvou, či dovětkem.

Přes to, že se svěřenské fondy a testamentární svěřenské fondy netěší velké pozornosti ze strany široké veřejnosti, jedná se o významné a flexibilní nástroje správy majetku jak za života, tak po smrti jejich zakladatele.

Při transformaci quebecké *fiducie* (předobrazu svěřenského fondu) do tuzemského právního řádu postupoval český zákonodárce v řadě případů velmi nešťastně. I to má svůj podíl na tom, že svěřenské fondy se v očích široké i právnícké veřejnosti ocitly v nelibosti. Shodou okolností největší chyby v rámci transformace *fiducie* zákonodárce napáchal v oblasti, která se střetává s dědickým právem - v případě testamentárních svěřenských fondů. Nejasnosti a problémy provázejí testamentární svěřenské fondy od okamžiku vytvoření až do okamžiku zániku.

Cílem tohoto článku však není pouze poukazovat na nedostatky právní úpravy testamentárních svěřenských fondů, ale naopak rozprout diskusi a podnítit změnu v přístupu k testamentárním svěřenským fondům, aby docházelo k jejich častějšímu využití a naplnění jejich potenciálu jakožto nástrojů správy majetku.

Slepá ulička

Již z názvu testamentárního svěřenského fondu je zřejmé, že jeho úprava bude pravidelně přicházet do styku s úpravou dědického práva. Jakékoliv ustanovení, jež by upravovalo vzájemný vztah těchto dvou právních oblastí však v našem právním řádu absentuje. Právě to je dle našeho názoru hlavní příčinou veškerých souvisejících problémů.

V souvislosti s celým životem testamentárního svěřenského fondu vyvstává řada otázek. Je pro jeho vznik potřeba, aby svěřenský správce přijal jeho správu? Jak je to se vztahem majetku vyčleněného do testamentárního svěřenského fondu a pozůstalostí? Mohou se nepominutelní dědici zakladatele uspokojit z majetku vyčleněného do testamentárního svěřenského fondu?

V situaci, kdy se již jen proces vytvoření testamentárního svěřenského fondu jeví jako právně nejistý, není divu, že od jeho využívání široká veřejnost upouští. Kulhající právní úprava se pak dostává do začarovaného kruhu. Vzhledem k tomu, že se testamentární svěřenské fondy nevytvářejí není vydávána relevantní judikatura, která by ony nejasnosti vyjasnila a případně doplnila a zpřesnila zákonnou úpravu. Hlavní zásah tak zřejmě bude muset přijít ze strany zákonodárce.

Vytvoření testamentárního svěrenského fondu

Nevyjasněné otázky, které testamentární svěrenský fond obklopují, lze demonstrovat na následujícím příkladu:

proces vytvoření testamentárního svěrenského fondu lze pro přehlednost rozdělit do tří fází:

1. **vytvoření** – podle § 1448 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb. ve znění pozdějších předpisů (dále jako „OZ“) se testamentární svěrenský fond vytváří vyčleněním majetku z vlastnictví zakladatele porúzením pro případ smrti;
2. **vznik** – podle § 1451 odst. 3 OZ testamentární svěrenský fond vznikne smrtí zústavitele;
3. **zřízení** – podle § 1451 odst. 1 OZ je testamentární svěrenský fond zřízen, když svěrenský správce přijme pověření k jeho správě.

Pro ilustraci nekonsistence zákonodárce v rámci právní úpravy je nutno upozornit na fakt, že pojem „zřízení“ používá občanský zákoník ledabyly jako zaměnitelný s pojmem „vytvoření“, ačkoliv tyto pojmy jasně popisují zcela odlišné - právně relevantní - situace. Podle § 1448 odst. 1 OZ se svěrenský fond „...**vytváří** vyčleněním majetku z vlastnictví zakladatele...“ a podle § 1451 odst. 3 OZ: „Byl-li však svěrenský fond **zřízen** porúzením pro případ smrti, vznikne smrtí zústavitele.“ Testamentární svěrenský fond se tedy vytváří (majetek se do něj vyčleňuje ze jmění zakladatele) porúzením pro případ smrti.

Je důležité též upozornit na to, že zavedením evidence svěrenských fondů zákonodárce rozklížil úpravu „standardních“ a testamentárních svěrenských fondů ještě více. Vznik „standardního“ svěrenského fondu je totiž vázán na konstitutivní zápis do evidence, zatímco k testamentárnímu svěrenskému fondu pouze zákon stanoví, že „Do evidence svěrenských fondů se zapíše po svém vzniku.“[\[2\]](#) Zápis testamentárního svěrenského fondu do evidence je tak pouze deklaratorní. Není zřejmé, z jakého důvodu zákonodárce zakotvil tento rozdíl, když k zápisu do evidence u testamentárního svěrenského fondu mohl pověřit svěrenského správce. Je však zřejmé, že tím celý proces vzniku svěrenských fondů opět o něco zkomplikoval a zbavil tak částečně tento institut flexibility.

Závěť versus statut

Článek se dále zaměřuje na nejasnosti spojené s vytvořením testamentárního svěrenského fondu závětí, jakožto nejčastějším porúzením pro případ smrti.

Jednou z náležitostí každého svěrenského fondu je podle § 1452 OZ jeho statut – základní dokument vymezující povinné náležitosti. Hlavním problémem provázejícím vytvoření testamentárního svěrenského fondu prostřednictvím závěti, je skutečnost, že na závěť a na statut testamentárního svěrenského fondu jsou kladeny zcela jiné formální požadavky. Závěť zpravidla vyžaduje pouze písemnou formu.[\[3\]](#) Ve výjimečných případech může být porúzena s úlevami, tedy i ústně. Naproti tomu na statut svěrenských fondů je kladen nejpřísnější formální požadavek, tedy forma veřejné listiny.[\[4\]](#)

Vytváří se tak prostor pro patovou situaci, v níž zústavitel – zakladatel testamentárního svěrenského fondu – porídí platnou závěť, kterou vytvoří testamentární svěrenský fond, nicméně jeho statut vydá ve formě běžné listiny - formální požadavky kladené na statut tak nebudou splněny. Přestože zákonodárce nezakotvil žádnou sankci v případě neexistence statutu, lze dovozovat, že takovýto testamentární svěrenský fond by nebyl zapsán do evidence a tím by ani nevznikl.[\[5\]](#) Změna statutu po smrti zakladatele nepřipadá v úvahu. Testamentárnímu svěrenskému fondu takto založenému hrozí, že nebude způsobilý k využití k zamýšlenému účelu a poslední vůle zústavitele zůstane

nenaplněna.

Na tomto místě je nutné podotknout, že samotný požadavek formy veřejné listiny na statut svěřenského fondu jej činí zbytečně rigidním nástrojem a podle některých autorů jej spíše připodobňuje k právnické osobě.[\[6\]](#)

Po komparaci s právní úpravou evropských států, konkrétně Francií[\[7\]](#) a Lucemburskem[\[8\]](#), se pro zjednodušení celého procesu jeví jako vhodné navázat podmínku formy veřejné listiny nikoli na statut, ale na samotnou smlouvu se svěřenským správcem. Došlo by tak k naplnění požadavků na transparentnost základních náležitostí testamentárního svěřenského fondu, a to bez zbytečného omezování flexibility tohoto institutu.

Závěr

V tomto článku jsme se zaměřili pouze na část problémů, které testamentární svěřenské fondy provázejí. Ve skutečnosti je jich mnohem více a bohužel nepřiměřeně komplikují uplatňování tohoto institutu v praxi.

Svěřenské fondy jako takové jsou přitom výjimečným institutem (a to jak z hlediska právní teorie, tak z hlediska právní praxe). Jsou hojně využívány v právních řádech západních zemí, kde nabízejí atraktivní prostředky pro dispozice s majetkem napříč několika generacemi. Zkvalitnění právní úpravy testamentárních svěřenských fondů však představuje zcela zásadní předpoklad pro jejich častější využití i na domácím poli.

Dokud se však nenajde průkopník, tj. zakladatel, jehož testamentární svěřenský fond se stane předmětem zkoumání českých soudů, bude muset prvotní impulz ke změně stávající dysfunkční právní úpravy přijít od zákonodárce. Do té doby bude, bohužel, bezpečnější a vhodnější využívat „standardní“ svěřenské fondy.

JUDr. Lenka Příkazská,
advokátka, společník

Mgr. David Šourek,
advokátní koncipient

Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 734 363 336
e-mail: sekretariat.praha@akhsp.cz

[1] ULRICHOVÁ, E. Vývoj trustů a svěřenských fondů do roku 2025: Změny v právním rámci a vliv celospolečenských trendů. Wealth Magazín [online]. 2025. Dostupné >>> [zde](#).

[2] § 1451 odst. 3 OZ

[3] § 1532 OZ

[4] § 1452 odst. 3 OZ

[5] ZIMA, P. § 1452 [Statut]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 2.

[6] PIHERA, V. Krocení trustů. Svěřenské fondy v hledáčku první novely občanského zákoníku. Obchodněprávní revue, 2016, č. 5, s. 129.

[7] Čl. 2018 francouzského Code civil.

[8] Čl. 9 odst. 1, Loi du 27 juillet 2003 relative au trust et aux contrats fiduciaires. [online]. Dostupné >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)

- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)